

སློབ་གསོ་ཕྱུག་དུས་རབས་གསར་པའི་ལུས་བྱང་ཤེས་ཡན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིར་འཆར་གཞི།
教育部新世纪优秀人才支持计划
西藏大学“珠峰学者”培养计划

བོད་རིགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱན་རོལ་མ།
藏族传统乐器

པ་མང།

毕旺

ནག་འདུའི་ཇོ་དཀར་གྱིས་བརྩམས།

觉嘎 著

མིག་དམར་རྒྱལ་པོས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར།

米玛加布 译

ཁྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སླུན་ཁང་།

中国藏学出版社

图书在版编目 (CIP) 数据

藏族传统乐器——哔旺：藏汉对照/觉嘎著；米玛加布译. —5 版. —北京：
中国藏学出版社，2015. 2

ISBN 978 - 7 - 80253 - 786 - 6

I. ①藏… II. ①觉… ②米… III. ①藏族—民族器乐—拨弦乐器—研究—
中国—藏语、汉语 IV. ①J632. 39

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 042149 号

藏族传统乐器 ——哔旺

觉嘎 著
米玛加布 译

※

中国藏学出版社出版发行

北京洲际印刷有限责任公司印刷

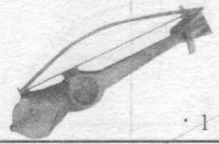
开本：787mm × 1092mm 1/16

印数：0001 - 2000 册 印张：10. 75

2015 年 6 月第 1 版第 1 次印刷

ISBN 978 - 7 - 80253 - 786 - 6/J · 68

定价：18. 00 元

༩། སྒྲིང་གཞི།

ཐེན་ལན་ཐའོ།

(ཀྱང་དབྱང་རྩ་མོ་སྒྲོབ་གྲུ་ཆེན་མོའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཆེན་མོ།

འབྲུམ་རམས་ཞིབ་འཇུག་སྒྲོབ་མའི་སྒྲོབ་དཔོན།)

དང་པོ།

བོད་རིགས་ཀྱི་རྩ་མོ་མཁས་པ་འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ནས་ «བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་
རྒྱུན་རྩ་མོ་དབྱངས་ཀྱི་གྲུབ་གཞི་དང་ནམ་པར་དབྱད་པ་» ཞེས་པ་དང་། «བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་
རྒྱུན་རྩ་མོ་ཆ་སྒྲུ་སྒྲུན་ལ་དབྱད་པ་» ཞེས་པའི་དབྱད་ཚུལ་དེབ་གཉིས་པར་དུ་སྒྲུན་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ། ད་
ཐེངས་སྒྲར་ཡང་དབྱད་ཚུལ་དེབ་གསར་པ་ «བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་རྩ་མོ་ཆ་ཕི་མང་» ཞེས་པ་
འདི་པར་དུ་སྒྲུན་པར་སྒྲོ་བ་རབ་དུ་ཆེ། དབྱད་ཚུལ་དེབ་འདི་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་
རྩ་མོ་ཆ་ཕི་མང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་རྩ་མོ་
མོ་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྟན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་
ཀྱང་རེད།

ཕི་མང་ནི་བོད་རིགས་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་གཞུང་འཐེན་རྩ་མོ་ཆའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་
བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་ཁམས་སྐད་སྒྲུབ་པའི་ཁུལ་དུ་རྒྱ་བྱུང་དུ་དར་ཞིང་། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷ་
རྒྱུད་དང་། ལུབ་རྒྱུད་ཀྱི་དིང་རི་དང་ལྷ་མཁའ་སྐོག་སྤྱང་བཟོ་དབྱིབས་མི་འདྲ་བའི་ཕི་
མང་དར་བ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་དུ་གནས་པའི་འབའ་ཐང་དང་། བདེ་
ཆེན། སྒྲར་ཁམས་སྐོག་སྤྱང་བཟོ་འདྲིའི་སྒྲིང་སྐབས་ཏ་ལམ་བྱིམ་ཆང་ཆང་མའི་ནང་ཕི་

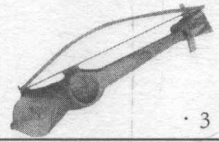

མང་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། ལོ་གསར་དང་དགའ་སྟོན་གྱི་སྐབས་མང་ཆོགས་རྣམས་དགའ་
འཛིན་གྱི་སྐབས་ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་མི་རུང་བའི་རམ་དགོལ་རྣམས་ཆ་ཞིག་རེད།

བོད་རིགས་མང་ཆོགས་ནས་ཤིན་ཏུ་དགའ་པོ་བྱེད་པའི་རྣམས་ཆ་འདྲིར་རང་རྒྱལ་གྱི་
རྣམས་མོ་མཁའ་པས་དེ་སྤྲོད་བཟླ་དཔུང་ཞིབ་འཇུག་གནང་སྟེ་ཡོད་པ་དང་། རྩོད་དང་
ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་སྤྲོད་ཡིག་འགའ་སྤྲོད་ཡོད། ཡིན་ནའང་སྤྲོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིབ་དེ་
དག་ཞིབ་ཆོགས་པོ་དང་ཆ་ཆང་པོ་བྱུང་མེད། དེ་ཡང་གང་དེ་དག་གི་རྒྱུ་ཞིབ་བྱུལ་
གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ཁམས་སྐད་སྤྲོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་དར་བའི་ཁམས་པའི་ཕྱི་ལོ་ལྟ་
ཡིན། འབྲུམ་རམས་པ་རྩོད་ཀྱི་ལགས་ནས་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་རྒྱུ་ཞིབ་གཏིང་
ཟབ་གནང་བ་དང་། སྤྲོད་པ་མང་པོར་བཅར་འདྲི་བྱས་ནས་ས་གནས་ཁག་གི་ཕྱི་ལོ་
དང་འབྲེལ་བའི་དཔུང་གཞི་སྤྲོད་ཆོགས་འཛུལ་བཟུ་གནང་བའི་ཐོག བསམ་གཞིགས་དང་
དབྱེ་ཞིབ་ཞིབ་པས་གནང་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་སྤྲོད་ཆོགས་འབྲི་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་པས།
འདྲིར་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ལྡན།

དེ་ལ་འདྲིར་ས་བཅད་དང་པོའི་ནང་སྤྲོད་པ་པོས་ཁམས་པའི་ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ཕྱི་ལོ་གི་སྤྲོད་
རིགས་གཞན་གཉིས་རྩོད་གནང་ཡོད་པ་དེ་གཉིས་ནི། བོད་སྤྲོད་ས་གཞིས་ཆེ་ས་ཁུལ་ཏུ་
དར་བའི་དེང་རིའི་ཕྱི་ལོ་དང་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་ཏུ་དར་བའི་སྤྲོད་མངའ་ཕྱི་ལོ་གཉིས་
ཡིན། ས་བཅད་དེའི་ནང་སྤྲོད་པ་པོས་ཕྱི་ལོ་གི་སྤྲོད་རིགས་གསུམ་པོ་དེའི་གྲུབ་ཆ་དང་། བཟོ་
བཀོད། སྤྲོད་བཟུང་བྱེད་ཆོས། དགོལ་ཐབས་བཅས་རྩོད་ཏེ་ཅང་ཞིབ་ཆོགས་པོ་གནང་ཡོད།

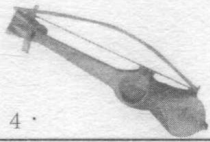
དེ་ལ་འདྲིར་ས་བཅད་གཉིས་པའི་ནང་སྤྲོད་པ་པོས་ཕྱི་ལོ་གི་སྤྲོད་རིགས་གསུམ་པོ་དེ་
དག་གཤིབ་བཟུར་གནང་ནས། ཕྱི་ལོ་གི་རིགས་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་གྲུབ་ཆུལ་དང་དགོལ་
ཐབས་སོགས་ཐད་ཀྱི་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་བྱེད་པར་དག་བཟུན་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱི་ལོ་
གི་སྤྲོད་རིགས་གསུམ་པོ་དེ་དག་སྤྲོད་ནས་དགོལ་བའི་རྣམས་དབྱེད་དང་། དེ་དག་གི་རྣམས་
མོའི་ཉམས་ཆོས་སོགས་ལ་བྱེད་པར་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་བཟུན་ཡོད། རྣམས་མོའི་ཉམས་ཆོས་ཀྱི་

བྱད་པར་ཐད་ཚུམ་པ་པོས་བསྟན་པར། ས་གནས་ཁག་གི་པི་མང་ནི་གཙོ་བོ་དམངས་ཁྲོད་
སྤྱ་གར་གྱི་རམ་དགོལ་དུ་སྦྱོད་པས། པི་མང་གི་སྤྱ་མིན་ཉམས་ཚུལ་གྲུབ་པ་དེ་དང་ས་
གནས་ཁག་གི་སྤྱ་གར་རྩལ་མོའི་ཉམས་ཚུལ་བར་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་དང་། ཆབས་
ཅིག་རང་སོ་སོའི་བྱད་ཚུལ་གྲུབ་པ་དེ་རྩལ་ཆའི་བཟོ་བཞུགས་དང་། སྤྱ་སྤྱིག་ཐབས། དགོལ་
ཐབས་སོགས་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཡོད། ཚུམ་པ་པོས་པི་མང་གི་རིགས་གསུམ་པོ་དེ་དག་
གི་རྩལ་མོའི་ཉམས་ཚུལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་གནང་བ་དེས་རིག་གནས་ས་ཁམས་རིག་པའི་རིག་
གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་བཟུ་སྟེགས་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱལ་རྒྱུན་རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་
ཕན་ཡོད་ཀྱི་དཔུང་གཞི་མཐོ་འདོན་གནང་ཡོད།

དེབ་འདིའི་ས་བཅད་གསུམ་པར་ཚུམ་པ་པོས་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་པི་
མང་གི་དར་ལུགས་དར་སྤངས་སྒྲོར་རེད། ར་སྦྱོད་གསལ་པོ་སྤྱབ་པའི་དཔུང་གཞི་དགོན་
པའི་རྒྱུན་གྱིས། འཛམ་གླིང་ས་སྟོགས་ཁག་དུ་དར་བའི་རྩལ་ཆ་དག་གི་དར་ལུགས་དར་
སྤངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་སྤར་ནས་རྩལ་མོའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་གི་དཀའ་གནད་ཅིག་ཡིན།
གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་ནང་སྤྱལ་རྒྱུན་གྱི་རྩལ་ཆ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དམངས་ཁྲོད་
དུ་དར་བའི་རྩལ་ཆའི་སྒྲོར་འཁོད་པ་ཉུང་བ་དང་། ད་དུང་རྩལ་ཆ་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་མང་
པོ་ཡུན་རིང་ཉར་མི་སྤྱབ་པའི་རྒྱུན་གྱིས། གནའ་རྫས་སྤྱི་འདོན་བྱེད་སྐབས་ཉིད་པའི་
གནའ་བོའི་རྩལ་ཆ་རུས་གླིང་དང་སྤར་ཅང་སོགས་རྩལ་ཆ་ཉུང་ཤས་དག་རིན་ཐང་ཤིན་དུ་
ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་དངོས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། དེ་དག་རྩལ་མོའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ལ་མཐོ་
བའི་དཔུང་གཞི་རིན་ཐང་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན།

རྩལ་ཆ་པི་མང་གི་རྒྱ་གཙོ་བོ་ནི་ཤིང་ཆ་དང་འབྲོང་རྩ་ཡིན་སྟབས། གནའ་བོའི་པི་མང་
དག་དུས་ད་ལྟའང་སྤྱི་བོའི་མིག་ལམ་དུ་གྱུར་བ་ཤིན་དུ་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། འབྲུམ་
རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ནས་པི་མང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་གཞན་
ཞིག་བཅུལ་གནང་བ་སྟེ། གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་། གནའ་བོའི་

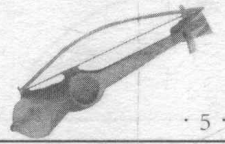
ཀྱང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གསེད་དགོལ་གནང་བ་དང་། ཆབས་ཅིག་ས་གནས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་
ཡུན་རིང་ལྷན་པའི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དགོན་སྡེའི་སྡེབས་རིས་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་
ཐོག་ ཅུང་ཞིབ་ཆགས་ཤིང་གཏིང་ཟབ་པའི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ཞིབ་གནང་ཡོད། བརྟག་དཔྱད་
དང་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་། འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ནས་རིག་
གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་རྣམ་འགྱུར་ཐོག་ནས། རང་རྒྱལ་གྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ལས་རིགས་
ཀྱི་བེ་མང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་གཞིར་གཟིགས་ཞིབ་གནང་བ་དང་། མཁས་
པ་རྣམས་ཀྱི་གཅིག་མཐུན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཆ་དག་རྒྱུས་ལོན་གནང་ཐོག་
གོམ་གང་མདུན་སྤྲོས་ཀྱིས་གསེད་དགོལ་བྱ་དགོས་པའི་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་གནང་ཡོད།
མང་གཞི་དེའི་ཐོག་འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཆོད་སྡུང་
བཞག་གནང་ཡོད།

སློལ་རྒྱུན་རྩིས་ཆའི་དར་ལྷགས་དར་སྤངས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ལས་དོན་ནི་ལས་
འགན་ཁྱིལ་ལམ་ཐག་རིང་བ་ཞིག་རེད། འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ཀྱིས་རྩིས་ཆ་བེ་
མང་གི་དར་ལྷགས་དར་སྤངས་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ལས་དོན་ཐད། གོམ་པ་དང་པོ་
དེ་སྤྲོས་གནང་ཡོད་ལ། གོམ་པ་དེ་ནི་བརྟན་ལ་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་གོམ་པ་དང་པོ་དེ་རེད།

གཉིས་པ།

འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ཀྱི་ཕྱག་ཚཱ་བལྟ་སློག་བྱེད་སྐབས། མི་རིགས་ཀྱི་སློལ་
རྒྱུན་རྩིས་ཆའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཐབས་ཐད་ཀྱི་གནད་དོན་འགའ་
པུན་གྱི་ཡིད་ལ་དྲན་བྱུང་།

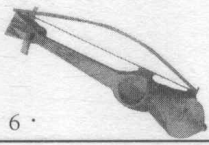
མིག་སྨར་རང་རྒྱལ་གྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ལས་རིགས་ཀྱིས་སློལ་རྒྱུན་རྩིས་ཆ་མོར་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་རིག་གཞུང་བྱ་ཐབས་དང་རིན་ཐང་དགའ་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་ཐད་ད་

དུང་བཏུ་སྒྲངས་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་ཡོད། དཔེར་ན་སྔོན་རྒྱུ་རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
སྐབས་ཀྱང་གོ་གསལ་པ་དབུ་བཞེས་ཚུན་གྱི་རང་རྒྱལ་གྱི་རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་ལས་རིགས་
གྱིས་སྦྱོང་པའི་སྔོན་རྒྱུ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཐབས་དང་། རུབ་སྟོགས་ནས་དར་བའི་མི་རིགས་
རྩལ་མོར་རིག་པ་དང་རྩལ་མོར་མིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གཉིས་ནང་ནས་གང་ཞིག་
སྦྱོང་དགོས་མིན་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་དཔེར་ན་རུབ་སྟོགས་ནས་དར་བའི་མི་རིགས་རྩལ་
མོར་རིག་པ་དང་རྩལ་མོར་མིའི་རིག་པ་ཞེས་པའི་རིག་ཆེན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གང་
ཞིག་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་དང་། རྩལ་མོར་མིའི་རིག་པས་མི་རིགས་རྩལ་མོར་རིག་པའི་ཆབ་
བྱེད་རུང་མིན་ལྟ་བུ། ད་དུང་སྔོན་རྒྱུ་རྩལ་མོར་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཞིབ་འཇུག་ཐད། རིག་གནས་
དབྱེ་ཞིབ་དང་རྩལ་མོ་ཁོ་ནར་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་གང་ཞིག་གལ་ཆེ་བ་ཡོད་
མེད་ལྟ་བུ། གལ་སྲིད་དབྱེད་ཚུལ་གྱི་ནང་དོན་ནི་རྩལ་མོ་ཁོ་ནར་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའམ། རྩལ་
མོ་ཁོ་ནར་དབྱེ་ཞིབ་བྱགས་ཆེ་བ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། གང་དེ་མི་རིགས་རྩལ་མོ་རིག་པའི་
ཁྱབ་ཁོངས་ནང་ཚུད་པའི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་སུ་བཅི་རུང་མིན་ལྟ་བུ། རྩལ་
མོ་ཁོ་ནའི་ཐད་ཀྱི་རྟོག་དཔྱད་དང་ཞིབ་འཇུག་ནི་མི་རིགས་རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་ལས་དོན་
ནང་གི་ནང་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཞིན་པ་མི་འདྲ་བ་ཡོད།

གོང་གི་གནད་དོན་དེ་དག་ཐད་མིག་སྔའི་བར་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ལས་རིགས་ནང་
ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཆགས་པར་དང་རུས་དཔེ་
ཐོག་སྟེལ་བ་རྒྱུ་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད།

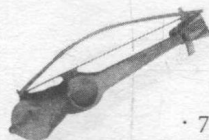
ཕན་གྱིས་སྟོས་མེད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འགའ་རེར་མོས་པ་དེ་ཙམ་བྱེད་ཀྱི་མེད་ལ། མི་རིགས་
རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་ལས་དོན་ཁྱོད་བཏུ་རྒྱ་དེ་བས་ཆེ་བ་དང་ཁོག་པ་དེ་བས་ཡངས་པའི་
ནམ་འགྱུར་སྦྱོང་དགོས་པ་སྟེ། རིག་གཞུང་བྱ་ཐབས་ཐད། འདི་ཀྱང་ལུགས་ཡིན་ཞེས་དང་
འདི་རུབ་ལུགས་ཡིན་ཞེས་དབྱེ་བ་འབྱེད་དགོས་དོན་མེད་ལ། མི་རིགས་རྩལ་མོར་རིག་པ་
དང་རྩལ་མོར་མིའི་རིག་པ་གཉིས་ནང་ནས་གང་ཞིག་ཏུ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་དགོས་དོན་ཡང་

མེད། སུན་སུམ་ཤིན་ཏུ་ཚྲགས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱུ་རྩལ་མོའི་རིག་གནས་ཐད། ཞིབ་
འཇུག་བྱ་གཞི་མང་པོ་ཡོད་ལ། ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དུའང་ཞིབ་འཇུག་བྱ་
གཞི་མི་འདྲ་བར་གཞིགས་ནས་གང་ལ་གང་འཚམས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་བྱ་ཐབས་
སྤྱད་ཚེ། ཞིབ་འཇུག་དངོས་སུ་བྱེད་པའི་ནང་དུའང་རྩལ་མོ་ཁོ་ནར་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱ་གཙོ་
ཆེར་བབྱུང་ཚེག་ལ། རིག་གནས་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་རྒྱ་གཙོ་ཆེར་བབྱུང་ཡང་ཚེག་པ། ད་དུང་དེ་
གཉིས་བཏང་སྟོམས་ཀྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཀྱང་ཚེག་པར་སེམས། སུན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན།
དབྱུང་ཚྭ་གང་ཞིག་སློལ་རྒྱུ་རྩལ་མོ་ཁོ་ནར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། གང་
དེ་སྤར་བཞིན་མི་རིགས་རྩལ་མོ་རིག་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་ཁོངས་
སུ་གཏོགས། དོན་དངོས་འབོར་ཆེན་གྱིས་ར་སྤྱད་བྱས་པར། སློལ་རྒྱུ་རྩལ་མོའི་ཞིབ་འཇུག་
ཡག་པོ་བྱུང་ཡོད་མེད་དེ་ནི། ཞིབ་འཇུག་བྱ་གཞི་གང་ཞིག་བདམས་མིན་ལ་རག་ལུས་པ་
ཞིག་མིན་ལ། རིག་གཞུང་བྱ་ཐབས་གང་ཞིག་སྤྱད་མིན་ལའང་རག་ལུས་པ་ཞིག་མིན། གྲུབ་
འབྲས་ཀྱི་སྤྱི་ཚད་དེ་གཙོ་བོ་སུན་སུམ་ཚྲགས་པའི་ནང་དོན་དང་། བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་
ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད། ལུགས་དང་མཐུན་པའི་སྟོམ་གཞི་དང་མཇུག་སྟོམ་བཅས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་
འཇུག་གི་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་ལ་རག་ལུས་སོ།

དེབ་འདིའི་ཚྭ་པ་པོ་འབུམ་རམས་པ་རྩོད་ཀར་ལགས་ནས་བྱིས་གནང་བའི་འབུམ་
རམས་པའི་དབྱུང་ཚྭ་ «བོད་ཀྱི་སློལ་རྒྱུ་རྩལ་དབྱུངས་ཀྱི་གྲུབ་གཞི་དང་རྣམ་པར་
དབྱུང་པ་» ཞེས་པ་དང་། འབུམ་རམས་པའི་རྗེས་མཐུད་ཞིབ་འཇུག་དབྱུང་ཚྭ་ «བོད་
ཀྱི་སློལ་རྒྱུ་རྩལ་ཆ་སྤྱོད་ལ་དབྱུང་པ་» ཞེས་པ། དེ་བཞིན་ད་ཐེངས་ཀྱི་དབྱུང་ཚྭ་དེབ་
འདི་ཀོ་བཅས་ནི། གང་དེའི་གསལ་བཤད་ཏུ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན།

ཅུང་ཏའེ་རྩལ་མོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་གདངས་ཚྭ་ཆོན་ཁག་གི་འབུམ་རམས་པ་དང་
ཀྱང་དབྱུང་རྩལ་མོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་གདངས་ཚྭ་ཆོན་ཁག་གི་འབུམ་རམས་པའི་རྗེས་
མཐུད་ཞིབ་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། རྩོད་ཀར་ལགས་ནས་བྱིས་པའི་འབུམ་རམས་

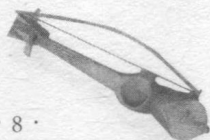

པའི་དབྱང་ཚྭ་ «བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་དབྱངས་ཀྱི་གྲུབ་གཞི་དང་རྣམ་པར་དབྱང་པ་»
 ཞེས་པ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་དབྱངས་ཀྱི་གྲུབ་གཞི་དང་རྣམ་པར་དབྱེ་ཞིབ་ཞིབ་
 ཚགས་གནང་བའི་གདངས་ཚྭ་ཙལ་ཐབས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཕྱག་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་
 རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚགས་མི་ཚས་རྒྱབ་སྒྲུངས་དང་རྩལ་མོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་མི་རིགས་
 རྩལ་མོ་རིག་པའི་ཕྱག་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ཞིང་། གང་དེ་ནི་རིག་ཚན་མང་པོ་མཉམ་འདྲེས་
 ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ཡིན།

ཁོང་གི་ «བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་ཆ་སྒྲུབ་ལ་དབྱང་པ་» ཞེས་པ་དང་། «བོད་ཀྱི་
 སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་ཆ་པི་ལང་» ཞེས་པ་འདི་གཉིས་ནི། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་ཆ་དང་
 རྩལ་ཆའི་རྩལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་ཕྱག་ཚུལ་ཡིན། དེ་གཉིས་ནི་མི་རིགས་རྩལ་མོ་
 རིག་པའི་བརྟག་དབྱང་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ཡིན་ལ། ད་དུང་དེའི་ནང་རྩལ་ཆ་
 རིག་པ་དང་། རྩལ་མོའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ། རྩལ་མོའི་གཟུགས་རྣམ་རིག་པ་སོགས་ནང་དོན་
 མང་པོ་འདྲེས་ཡོད། མ་གཞི་དེབ་འདི་གཉིས་ནི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་ཆ་ཁོ་ན་ཞིབ་འཇུག་བྱ་གཞི་
 གཙོ་བོར་བཟུང་བ་དང་། རིག་གནས་དབྱེ་ཞིབ་ཐད་ཀྱི་ནང་དོན་རྒྱུང་ལྔ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཕྱག་
 ཚུལ་འདི་རིགས་ནི་སྤར་བཞིན་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་ཞིག་
 ཡིན་ལ། དེས་མི་རིགས་རྩལ་མོ་རིག་པའི་སྲུལ་བྱང་གྲུབ་འབྲས་ཁ་སྐོངས་གནང་ཡོད།

ཕན་གྱིས་འབྲུམ་རམས་པ་ཇོ་དཀར་ལགས་ཀྱི་ཕྱག་ལས་ལ་བསྐྱགས་བརྗོད་དང་ཡི་
 རངས་ཆེན་པོ་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ཁོང་གི་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་ལས་ཁོང་གིས་རང་མི་རིགས་
 ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རིག་གནས་ལ་བཅངས་པའི་འགན་སེམས་དང་། མངོན་གསལ་དོད་པའི་རིག་
 གཞུང་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་མངོན་ཡོང་གི་འདུག

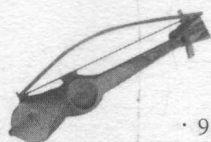
གདངས་ཚྭ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་རྩལ་མོའི་གསར་ཚྭ་དང་མི་རིགས་རྩལ་མོའི་ཞིབ་
 འཇུག་གཅིག་ཕྱི་གནང་བ་མ་ཟད། གཟུངས་སུ་ཐོན་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཐོབ་པའི་དཔེ་རྒྱལ་
 ཁབ་ཕྱི་ནང་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། གདངས་ཚྭ་མཁས་པའི་རྒྱབ་སྒྲུངས་ལྡན་པའི་རྩལ་མོ་

མཁས་པ་ཞིག་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་སློབ་རྒྱན་རོལ་མོར་ཞིབ་འཇུག་གནང་བ་དེས། རོལ་མོའི་
དབྱེ་ཞིབ་ཐོབ་དེ་བས་དམིགས་བསལ་གྱི་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བྱུང་འབྲས་
གཏོད་ཐུབ་རེ་ཡོད།

མཆོག་དུ་བོད་རིགས་ཀྱི་ན་གཞོན་གདངས་ཚུ་མ་ཁལ་པ་དང་རྒྱ་མོ་མ་ཁལ་པ་དེ་
བས་མང་བས་ལག་གདང་དབྱར་སྐྱེལ་གྱིས་བོད་རིགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱན་རྩལ་མོའི་རིག་གནས་
རྒྱན་འཛིན་དང་གོང་འཕེལ་ཆེད་ལགས་སྤྱི་དེ་བས་མང་བ་འབྲལ་རྒྱུའི་རེ་སྨོན་ལ།

སྒྱི་ལོ༡༠༧༥ལོའི་ཟླ༡༥པར་གྲུང་དབྱང་རོལ་མོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར།

序

田联韬

(中央音乐学院研究员、博士研究生导师)

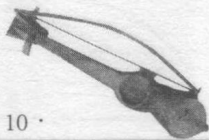
非常高兴地看到，藏族音乐家觉嘎博士继《西藏传统音乐的结构形态研究》、《论藏族传统乐器——扎念》出版之后，又推出新作《藏族传统乐器——哔旺》。这部著作是针对藏族传统乐器哔旺的考察、研究成果，是又一部有关藏族传统音乐的，具有学术价值的著作。

哔旺是一种藏族传统的弓弦乐器（擦奏弦鸣乐器），它广泛流传于藏区东部的康方言区，在藏区南部、西部定日、札达等地，也可见到民间流传的形制不同的哔旺。当我们前往藏区东部的巴塘、德钦、芒康等地采访时，可以见到几乎家家户户都保存着哔旺，到了年节、喜庆之时，在群众欢乐聚会的场合中，哔旺是民间歌舞“谐”（汉语俗称“弦子”）必备的伴奏乐器。

对于这种藏族群众十分喜爱的乐器，我国的音乐家们虽然也曾做过调查、研究，发表过一些介绍和研究的文字，但过去的工作不够细致，也不够全面，考察的对象主要涉及流传于藏区东部康方言区的“康巴哔旺”。觉嘎博士在藏区各地进行了深入的实地考察，广泛地采访艺人，收集各地有关哔旺的实物及音响资料，又经过细致的思考、分析，他完成的这部考察、研究专著，具有鲜明的学术创新性。

在本书的第一章中，除了“康巴哔旺”，作者推介出过去鲜为人知的另两种哔旺，即流传于西藏日喀则地区的“定日哔旺”和阿里地区的“札达哔旺”。作者在此章十分详尽地介绍了三种哔旺特有的构造、形制、音响特性和演奏技法。

在本书第二章，作者为我们剖析了三种哔旺，指出这三种哔旺不仅在乐器形制和演奏技法等方面存在着显著差异，而且三种哔旺演奏的乐曲，其音乐风格也大相径庭。对于音乐风格的差异，作者指出由于各地哔旺主要用于民间歌舞的伴奏，因此哔旺风格流

派的形成与各地歌舞音乐的风格有着极其密切的关系。同时，不同风格特色的形成，也和乐器的形制构造、定弦方式、演奏技法等方面的条件相关联。这三种哔旺的音乐风格分别被作者命名为“康巴风格”、“定日风格”与“札达风格”。作者对三种哔旺音乐风格的分析，为从文化地理学的学术角度研究西藏的传统音乐，提供了有益的材料。

本书的第三章，作者的研究重点是哔旺的历史源流。由于缺少实证性的资料，流传于世界各地的多种传统乐器，其源流问题历来是音乐史论研究的难点。这是由于古代历史文献往往疏于对传统乐器——特别是流传于民间的乐器——用文字加以记录，又由于许多用以制作乐器的质材难以长期保存，因此，通过考古发掘而发现的少数古代乐器（如骨笛、编钟等）成为极其珍贵的历史文物，也成为极其珍贵的音乐历史的实证材料。

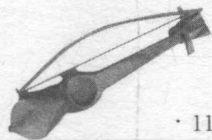
本书作者面对的乐器哔旺是以木材和野牦牛角（或木材）为主要质材制成的乐器，由于质材的缘故，古代的哔旺难以经受岁月的侵蚀而保留至今。觉嘎博士为探寻哔旺的历史而另辟蹊径，他主要是通过对西藏历史文献的考证，与对古代中国历史的梳理，同时参考各地历史悠久的藏传佛教寺院保存的壁画，进行了比较细致、深入的解析。在考察、研究过程中，觉嘎博士采取了比较客观的学术态度，他研读了我国学术界有关哔旺历史研究已有的成果，了解到学者们一些共识的与相异的观点，分析了需要进一步梳理的问题。在此基础上，觉嘎博士提出自己的初步结论。

传统乐器历史源流的研究工作，任重而道远。觉嘎博士对于哔旺乐器源流的考证、研究所做的工作，走出了第一步，是坚实的、重要的一步。

二

在阅读觉嘎博士书稿过程中，我想到一些有关研究民族传统音乐理论方法方面的问题：

目前，我国学术界在传统音乐研究工作的理论方法、价值取向等方面，还存在着一些不同看法。例如，在研究传统音乐时，是采用建国以来我国音乐学术界所采用的“传统的”研究方法，还是采用西方传入的民族音乐学、音乐人类学的理论方法？又如，对于西方传入的民族音乐学与音乐人类学两大支派，二者孰优孰劣，音乐人类学是否应取代民族音乐学而居于统治地位？再如，对于传统音乐的分析、研究，文化分析与音乐本

体(形态)分析,何者更为重要?如果论文的内容是纯粹的音乐本体(形态)分析,或是偏重于音乐本体研究,是否仍是属于民族音乐学范畴的学术成果?音乐本体方面的考察、研究是否仍是民族音乐研究工作中的重要内容?等等。

对于以上一些问题,截至目前为止,学术界尚存争议,学者各抒己见,各行其是,常可见到明显对立的观点发表在报刊杂志上。

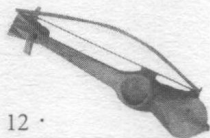
我对某些比较绝对的观点持保留态度,认为在民族音乐的研究工作中,应该采取比较宽阔的视野、包容的胸怀与客观的态度,在理论方法上,不必拘泥于“中”、“西”之分,亦不必在民族音乐学与音乐人类学之间仅取其一。面对我国极其丰富的民族传统音乐文化,有多种研究对象可供选择,在研究过程中,完全可以根据不同的研究对象,采取不同的切入点,灵活运用各种理论方法进行工作。研究工作既可以偏重于音乐本体研究,也可以偏重于文化分析,还可以兼顾两方面,进行综合性的分析。我以为,即使论著是对传统音乐进行了纯粹的音乐本体(形态)分析,仍然是属于民族音乐学范畴的研究成果。大量事实证明,传统音乐研究成果的质量高低,并不取决于选择何种对象,或采用何种理论方法。成果的质量主要应决定于充实的内容、扎实的论据、合理的框架与结论的学术创新性。

本书作者觉嘎博士写作的博士论文《西藏传统音乐的结构形态研究》,和他的博士后论文《论藏族传统乐器——扎念》,以及本书,就是对此极好的说明。

作为上海音乐学院作曲系的博士和中央音乐学院作曲系的博士后,觉嘎博士为我们提供的博士论文《西藏传统音乐的结构形态研究》,既是对藏族传统音乐的音乐结构形式,进行了细致分析的作曲技术理论著作,又是直接涉及藏族社会人文背景与音乐历史源流的民族音乐学著作,是一部多学科交叉研究的成果。

他的《论藏族传统乐器——扎念》和本书《藏族传统乐器——哔旺》这两部著作,则是针对藏民族传统乐器与器乐的研究专著,它们既是民族音乐学的考察、研究成果,又包容了乐器学、音乐史学与音乐形态学等综合性的内容。虽然这两部著作偏重于传统乐器的本体研究,涉及文化分析方面较少,本人认为这种类型的著作仍然是具有高度学术价值、填补了学术空白的民族音乐学优秀成果。

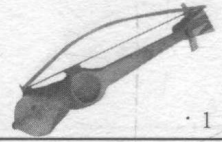
我对觉嘎博士所进行的工作非常赞赏,他的这些研究著作体现出作者对本民族传统文化的责任感,和鲜明的学术创新性。

作曲家身兼音乐创作与民族音乐研究两职，并做出卓越成果的，中外音乐界皆有例证。具有作曲家背景的音乐学者从事民族传统音乐研究，可能在音乐分析中做出更具独创性的成果。

期望有更多藏族的青年作曲家与音乐学家并肩奋斗，为传承、发展藏族的传统音乐文化做出更多贡献！

2014年2月于中央音乐学院

དཀར་ཆག

སྒྲིང་གཞི།	ཐེན་ལན་ཐེ། 1
ས་བཅད་དང་པོ། བི་ལང་མདོར་བཞུན།	1
དོན་ཚན་དང་པོ། བི་ལང་གི་བཟོ་བཞོད།	2
གཅིག་ཁམས་པའི་བི་ལང་།	3
༡ རྩ་ཆའི་གཟུགས།	4
༢ རྩུང་སྒྲིང་།	6
༣ རྩུང་བཟོ་མས།	6
༤ སྒྲ།	7
༥ མཐེབ་ལུང་།	7
༦ གཞུ།	7
གཉིས། དིང་རིའི་བི་ལང་།	13
༡ རྩ་ཆའི་གཟུགས།	13
༢ རྩུང་སྒྲིང་།	14
༣ རྩུང་བཟོ་མས།	14
༤ སྒྲ།	15
༥ འཐེན་ཐག	15
༦ གཞུ།	15

